

جشن‌های
مهرگان و سده

همراه با فرضیه‌های نجوم‌شناسی پیرامون آنها

رضا مرادی غیاث‌آبادی

Iranian Studies

The Mihrigan & Sadah Celebrations

R. M. Ghiasabadi

از همین نویسنده

- فرهنگنامه عکس ایران، چاپ دوم، ۱۳۷۲
نقشه باستانی ایران، چاپ سوم، ۱۳۷۶
نگاره‌های پیش از تاریخ ایران، ۱۳۷۶
منشور کوروش هخامنشی، چاپ چهارم، ۱۳۸۳
نیشته‌های فارسی باستان، ۱۳۷۷
بیستون، کتیبه داریوش بزرگ، چاپ دوم، ۱۳۸۴
رصدخانه خورشیدی نقش‌رستم، ۱۳۷۸
رصدخانه نیمروز، ۱۳۷۸
تخت‌جمشید، بنای میهنی ایرانیان و اتجمن همپرسی ملی، چاپ دوم، ۱۳۷۹
کتیبه‌های هخامنشی، چاپ سوم، ۱۳۸۰
مجموعه مقاله‌های پژوهش‌های ایرانی، (شماره ۱)، ۱۳۸۰
سرودهایی از اوستا، چاپ دوم، ۱۳۸۰
نظام گاهشماری در چارتاقی‌های ایران، ۱۳۸۰
نقش‌رستم و پاسارگاد، آرامگاه کوروش هخامنشی، ۱۳۸۰
مجموعه مقاله‌های پژوهش‌های ایرانی، (شماره ۲)، ۱۳۸۱
ایران، سرزمین همیشگی آریاییان، چاپ دوم، ۱۳۸۳
اوستای کهن و فرضیاتی پیرامون نجوم‌شناسی بخش‌های کهن اوستا، ۱۳۸۲
ستاره‌شناسی تمدن‌های کهن، (ویرایش)، ۱۳۸۳
راه شیراز، ۱۳۸۳
بناهای تقویمی و نجومی ایران، ۱۳۸۳
خانه مادر بزرگ، ۱۳۸۳
راهنمای زمان جشن‌ها و گردهمایی‌های ملی ایران باستان، ۱۳۸۴
زادروز فردوسی، ۱۳۸۴

پژوهش‌های ایرانی

جشن‌های
مهرگان و سده

همراه با فرضیه‌های نجوم‌شناسی پیرامون آنها

رضا مرادی غیاث‌آبادی

تهران ۱۳۸۴

مرادی غیاث‌آبادی، رضا، ۱۳۴۲-

جشن‌های مهرگان و سده، همراه با فرضیه‌های
نجوم‌شناسی پیرامون آنها/ رضا مرادی
غیاث‌آبادی. - تهران: ۱۳۸۴.
۴۰ ص. (پژوهش‌های ایرانی)

ISBN: 964-6303-39-0

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

R. M. Ghiasabadi. ص. ع. به انگلیسی:

The Mihrgan & Sadah Celebrations

۱- ایران، جشن‌ها. ۲- گاهشماری- ایران. ۳-
ستاره‌شناسی- تاریخ. الف، عنوان.

۷۷۷/۹۵۵۰۰۴۲

IR ۶۵۴/م ۳ د ۲

۹۵۵ / ۰۱۵-۷۷

DSR ۲۲۵ / د ۴ م ۹۱

پژوهش و گزارش

رضا مرادی غیاث‌آبادی

طرح، چاپ و نشر

مؤلف / پژوهش‌های ایرانی

چاپ نخست ۱۳۸۴

۱۰۰۰ نسخه

نشانی صندوق پستی ۳۵۵-۱۳۱۴۵ تهران

بخش از نقش‌آور ۶۴۹۶۳۸۹

همه حقوق محفوظ

شابک ۹۶۴ ۶۳۰۳ ۳۹ ۰

۱۱۰۰ تومان

فهرست

۷	پیشگفتار
۹	جشن مهرگان
۲۳	جشن سده

پیشگفتار

این دو مقاله به درخواست جوانانی نگاشته شد که با بنیادگذاری انجمن‌های مردمی و غیردولتی، برای بازپرداختن و تازه‌داشتن آیین‌های کهن می‌کوشند. در دیدارها و گفتگوهایی که با آنان دست داد؛ همواره کنجکاوی آنان برای دانستن زمان و شیوه درست برگزاری جشن‌ها و به ویژه دو جشن «مهرگان» و «سده» را درمی‌یافتم. این دو گزارش پاسخی برای پرسش‌های فراوان آنان بود که پیش از این در چند نشریه آن انجمن‌ها و همچنین در ماهنامه «وهومن» و روزنامه «شرق»، گزیده‌ای از آنها منتشر شد.

نگارنده در این دو مقاله کوشش کرده است تا به کوتاهی و تا آنجا که منابع مکتوب و سنت‌های همچنان پایدارمانده مردمی در نواحی دورافتاده، اجازه می‌دهد؛ به گزارش تاریخچه، آیین‌ها و زمان درست برگزاری این دو جشن بپردازد. هر چند که با کمبود شدید منابع و تناقض‌های فراوان در آنها، احتیاج به پژوهش‌های پُر دامنه در متون تاریخی و به ویژه در میان مردمانی از سرزمین‌های گوناگون، وجود دارد.

از جشن سده در هیچیک از متون پسهلوی زرتشتی نامی برده نشده است. از همین روی دانسته می‌شود که این جشن بر

خلاف آیین و سنت زرتشتی عصر ساسانی و دوره‌های پس از آن بوده است. موجب خرسندی است که در سالیان اخیر، زرتشتیان نیز کوشش می‌کنند تا همانند دیگر مردمان ایرانی، این جشن کهن را برگزار کنند.

نگارنده بر این باور است که یکی از مهمترین لازمه‌های پاسداشت آیین‌های کهن، همانا خودداری از دگرگونی و واژگونه‌نمایی‌های شخصی و دلخواهی است. کوشش در برهم‌زدن شیوه برگزاری مراسم و زمان اجرای آن به دلخواه هر کس، و همچنین افزودن برخی عناصر ساختگی و بدون پیشینه تاریخی، تحریف فرهنگ و بزرگترین عامل آسیب به آیین‌های کهن است. باشد تا با برگزاری جشن‌های ملی باستانی با پاسداشت شیوه اصلی و کهن آن، آیین نیاکان را گرامی بداریم و از پیشگاه «مهر ایزد» پایدگی آنرا آرزو کنیم.

د. م. غیاث‌آبادی

خرداد ماه ۱۳۸۴